01/10/2018

“Μάθε να αφήνεσαι σε αυτό που σε ξεπερνά”

/ Γνώμες

Μορφές εμπιστοσύνης στο σχέδιο του Θεού, κατά τη Γερόντισσα Γαβριηλία

Του Αιδεσιμολ. Πρωτοπρ. π. Χαραλάμπους Παπαδόπουλου,
Κληρικού της Ι.Μ. Γορτύνης και Αρκαδίας.

(απομαγνητοφωνημένη ομιλία)

Προτού ξεκινήσω, να ευχαριστήσω τον Παναγιότατο Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ. Άνθιμο, καθώς και τον π. Αλέξιο που είχε την αγάπη και την ευγενή καλοσύνη να με προσκαλέσει στην πάρα πολύ όμορφη αυτή βραδιά -όπως εξελίσσεται-, και να συμμετέχω σε μια συζήτηση για ένα πρόσωπο που νομίζω, ότι, δικαίως, σιγά σιγά και σταδιακά, όλο και περισσότερο κατακτά μία ιδιαίτερη θέση μέσα στις καρδιές των ανθρώπων, μέσα στις καρδιές των πιστών.
Κι αυτό δεν είναι τυχαίο, διότι οι άνθρωποι στο πρόσωπο της γερόντισσας

Γαβριηλίας βρίσκουν μία οικειότητα, κάτι το ανθρώπινο και όχι κάτι το απόμακρο. Βρίσκουν μία αγιότητα η οποία είναι αγιότητα της καθημερινότητας δεν είναι μια αγιότητα μακριά από τη ζωή, μακριά από τη ρουτίνα που μας πλήττει και έρχεται να μας συνθλίψει. Επίσης, δεν είναι μια ιδεατή ή μία φαντασιακή αγιότητα, μία πνευματικότητα εξαϋλωμένη, αλλά είναι μια πνευματικότητα αμεσότητας, η οποία απάντα σε φλέγοντα ερωτήματα του ανθρώπου και αγκαλιάζει τον «όλο» άνθρωπο. Είναι μια αγιότητα η οποία δεν ξεχωρίζει, αλλά ενώνει μια αγιότητα, η οποία έχει απόλυτη, βαθιά και ουσιαστική κατανόηση για τον άνθρωπο, για το τι είναι ο άνθρωπος και ποιες είναι οι βαθύτερες ανάγκες του.

Θα μπορούσε κανείς να μείνει σε πάρα πολλά σημεία του συγκλονιστικού βίου της οσίας αυτής Γερόντισσας, τα οποία πραγματικά δημιουργούν μια αίσθηση θαυμασμού απέναντι σε αυτό το πρόσωπο που ήτανε έμπλεο, γεμάτο από τη χάρη του Θεού, με τόσα πολλά χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Αυτό όμως το οποίο -στα δικά μου, τουλάχιστον, ελάχιστα μάτια- κάνει τη γερόντισσα Γαβριηλία να ξεχωρίζει και αισθάνομαι ότι ήταν ιδιαιτέρως έντονο στην ζωή της, -το οποίο συναντούμε βέβαια στους αγίους όλων των αιώνων- ήταν το χάρισμα της αμεριμνησίας και της απόλυτης εμπιστοσύνης στο θέλημα του Θεού.

Διαβάζοντας και τα δύο βιβλία τα οποία έχουμε στη διάθεσή μας σήμερα ως πιστοί χριστιανοί, δηλαδή την «Ασκητική της αγάπης» , το πρώτο που γράφτηκε για το βίο της, αλλά κατόπιν και το πολύ όμορφο και πρόσφατο βιβλίο της γερόντισσας Φιλοθέης «Η γερόντισσα της χαράς, μοναχή Γαβριηλία Παπαγιάννη» , στο οποίο θα αναφερθούμε περισσότερο σήμερα, βλέπουμε ακριβώς αυτό το στοιχείο, δηλαδή ότι η γερόντισσα Γαβριηλία είναι ένας άνθρωπος που αφήνεται ολοκληρωτικά και με έναν απόλυτο τρόπο στο Θεό. Δεν έχει κανένα προγραμματισμό απέναντι στη ζωή της. Κι αυτό, όχι επειδή παραιτείται από τη ζωή ή δεν ενδιαφέρεται για τη ζωή, αλλά γιατί έχει μία βαθιά αίσθηση -η οποία βέβαια είναι χάρισμα του Αγίου Πνεύματος-, μία βαθιά πληροφορία και μία εμπειρία πως τελικά τα πάντα είναι μέσα στο θέλημα του Θεού, είτε αυτό, όπως λέει ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός, είναι κατ’ ευδοκία Θεού, δηλαδή αυτό που θέλει ο Θεός να γίνει, είτε είναι κατά παραχώρηση Θεού, δηλαδή αυτό που δεν θέλει ο Θεός, αλλά το παραχωρεί για τους δικούς Του παράδοξους πολλές φορές στην ανθρώπινη λογική λόγους, είτε τέλος είναι κατ’ εγκατάλειψη. Παρά ταύτα, όμως, είναι απόλυτα πεπεισμένη, ότι τίποτε δεν μπορεί να συμβεί χωρίς να είναι μέσα στο βαθύτερο αρμονικό σχέδιο του Θεού, για την κάθε ανθρώπινη μοναδικότητα, για την κάθε ξεχωριστή ιστορία του κάθε ανθρώπου πάνω σε αυτή τη γη και πάνω σ’ αυτόν τον πλανήτη. Η γερόντισσα Γαβριηλία έχει την απόλυτη βιωματική κατανόηση ότι ο Θεός είναι πρόσωπο και όχι μία ιδέα.

Έχει ζήσει στην Ινδία, έχει ζήσει μέσα σ’ ένα θρησκευτικό περιβάλλον, το οποίο πιστεύει σε έναν θεό ο οποίος δεν είναι πρόσωπο. Έχει ζήσει σε κοινωνίες με θρησκευτικές αναφορές σε μία συμπαντική ανώτερη, αλλά αφηρημένη έννοια περί

θεού. Παρά ταύτα η γερόντισσα δεν επηρεάζεται από αυτό το κλίμα παραμένει πιστή στην ορθόδοξη διδασκαλία, όχι ως μία νοησιαρχική αναφορά, αλλά ως ένα βίωμα όπου ο Θεός είναι προσωπικός και συνάπτει, όπως λέει ο όσιος γέροντας Σωφρόνιος του Έσσεξ, μοναδικές και ανεπανάληπτες σχέσεις με τον κάθε άνθρωπο, οι οποίες δεν επαναλαμβάνονται ποτέ. Είναι καταστροφικό για την πνευματική μας πορεία και το χτίσιμο του πνευματικού μας εαυτού να προσπαθούμε να επαναλάβουμε στην προσωπική ζωή μας τα βιώματα των αγίων απολύτως και σε ακέραιο βαθμό, δηλαδή με έναν τρόπο που ζητάει επανάληψη. Αυτό δεν μπορεί να γίνει, επειδή ακριβώς, όπως λέει ο γέροντας Σωφρόνιος του Έσσεξ, ο Θεός είναι πρόσωπο και συνάπτει μοναδικές, προσωπικές σχέσεις με τον κάθε άνθρωπο και γι' αυτό είναι μη επαναλαμβανόμενος. Το Άγιο Πνεύμα, αν έχει κάτι που το διαφοροποιεί είναι ότι δεν επαναλαμβάνεται, αλλά «του αρέσει» η ποικιλία και η ποικιλομορφία. Μάλιστα, πώς παρουσιάζεται πολλές φορές στους πατέρες της Εκκλησίας -γι' αυτό το λόγο- ο διάβολος; Ως το πληκτικό πνεύμα αυτό που όπου υπάρχει πλήττει. Όχι μόνο πλήττει ως προσβολέας που αλλοιώνει συνειδήσεις, αλλά και ως μία παρουσία ζωής πλήξεως, ακηδίας, ραθυμίας, καταστροφής, μη αναγνώρισης της μοναδικότητας και ιδιαιτερότητας στη σχέση μου με το Θεό.

Από τους λόγους της γερόντισσας διάλεξα πέντε «σταθμούς», πέντε προτάσεις που μας κάνει για να ασκηθούμε και να εργαστούμε πάνω σε αυτό που λέμε «μαθήματα εμπιστοσύνης» στην πρόνοια του Θεού. Δηλαδή, πώς ο άνθρωπος μαθαίνει, ή γιατί –θέτει και το ερώτημα η γερόντισσα δεν δίνει μόνο απαντήσεις- δυσκολεύεται ο άνθρωπος να αφεθεί στην πρόνοια του Θεού και πώς τελικά μπορεί να το καταφέρει;

Ο πρώτος σταθμός: Η γερόντισσα δίνει έναν από τους πιο υπέροχους ορισμούς της πρόνοιας του Θεού που έχω διαβάσει μέχρι σήμερα. Νομίζω είναι ένας μοναδικός ορισμός της πρόνοιας του Θεού. Λέει η γερόντισσα, ότι είναι τελικά πάρα πολύ όμορφο και υπέροχο να μπορεί κανείς να αφήνεται στο «μυστήριο» του αύριο. Τι θέλει, όμως, ο άνθρωπος να κάνει διαρκώς -και μεις που είμαστε μέσα στο χώρο της Εκκλησίας-; Ποιο είναι το μεγάλο μας άγχος; Ποια είναι μία πηγή άγχους που δημιουργεί πάμπολλες νευρώσεις στο σύγχρονο άνθρωπο; Ότι θέλει όλα να τα ελέγχει. Ότι θέλει, ει δυνατόν όλα να τα γνωρίζει, όλα να τα καθορίζει και όλα να τα προσδιορίζει. Γι' αυτό, ακόμη και μέσα στο χώρο της εκκλησιαστικής και πνευματικής ζωής, πολλοί ευσεβείς άνθρωποι θέλουν όλα να τα χουν τακτοποιημένα σε κουτάκια. Να έχουν έτοιμες απαντήσεις για όλα και για όλους, να ξέρουν για κάθε θέμα πού θα πάνε και ποιο κουτάκι θα ανοίξουν για να πάρουν την έτοιμη απάντηση, γιατί φοβούνται αυτή τη ζωντανή σχέση με το Θεό, την αληθινή σχέση με το Θεό. Και γιατί ακριβώς φοβόμαστε το αύριο; Επειδή, ακριβώς, δεν μπορούμε να το ελέγξουμε. Τι είναι αυτό που μας αγχώνει; Το γεγονός ότι η ζωή στη βάση της, οντολογικά δηλαδή, μεταβάλλεται διαρκώς.

Μπορεί τη μία στιγμή να είσαι πολύ ευτυχισμένος, να είσαι χαρούμενος με την οικογένειά σου, με τα παιδιά σου και μέσα σε λίγη ώρα να ανατραπεί όλο αυτό το σκηνικό και να βιώσεις ένα θάνατο, μία δοκιμασία, μία τραγική στιγμή. Αυτό μας φοβίζει απίστευτα. τι κάνουμε γι' αυτό; Προσπαθούμε να βρούμε τρόπους με τους οποίους θα ελέγξουμε αυτό το ανεξέλεγκτο που έχει η ζωή. Και έχουμε εφεύρει διάφορους τρόπους. Όλα αυτά που βλέπετε και έχουν να κάνουν με χαρτορίχτρες, με φλιτζανούδες, με χαρτομαντείες, με ονειροκρίτες, τι είναι; Μία πρόχειρη προσπάθεια του ανθρώπου να ελέγξει το αύριο, να ελέγξει το μέλλον του. Ακριβώς ο ίδιος μηχανισμός προσπάθειας ελέγχου των πάντων υπάρχει στην εποχή μας και μέσα στο χώρο της Εκκλησίας. Τις τελευταίες δεκαετίες, έχει ντυθεί και με θρησκευτικό μανδύα, αλλά η βάση του αιτήματος είναι η ίδια, όταν, διαρκώς, «οι πάντες» ψάχνουν να βρουν έναν διορατικό γέροντα. Γιατί ψάχνουν γέροντα; Γιατί θέλουν μάθουν το μέλλον τους. Τι είναι, στην ουσία, το διορατικό χάρισμα; Το προφητικό χάρισμα. Ποιος είναι προφήτης; Κάποιος που λέει το μέλλον; Όχι! Ο προφήτης είναι αυτός ο οποίος είτε συλλογικά για ένα ολόκληρο λαό είτε προσωπικά και ατομικά –στην προσωπική ιστορία μας- αποκαλύπτει μια ξεχασμένη αλήθεια του Θεού. Αυτός είναι ο προφήτης. Όποτε ο Ισραήλ ξεχνούσε τη σχέση του με το Θεό και αυτοκαταστρεφόταν, ο προφήτης ξυπνούσε τις συνειδήσεις ξανά για να θυμηθούν οι άνθρωποι αυτές τις ξεχασμένες αλήθειες τις σχέσεώς τους με το Θεό. Κι αυτό είναι και ο διορατικός μέσα στην Εκκλησία. Αλλά βλέπετε, ότι στην προσπάθειά μας να ελέγξουμε το μέλλον μας και αυτό που μας φοβίζει -τη ρευστότητα της ζωής-, προσπαθούμε διαρκώς να βρίσκουμε διορατικούς γέροντες ξεχνώντας τον όσιο Ιωάννη της Κλίμακος ο οποίος λέει «μη ψάχνετε προγνώστας» που θα σας πούνε τα μέλλον. Κανείς δεν γύρισε από ένα μοναστήρι να πει «σήμερα συνάντησα έναν πολύ ταπεινό άνθρωπο!». «Σήμερα συνάντησα έναν πολύ χαμογελαστό άνθρωπο!». «Σήμερα συνάντησα έναν άνθρωπο προσευχής, έναν άνθρωπο παραμυθίας!». Όλα τα άλλα χαρίσματα έχουν ξεχαστεί τα τελευταία χρόνια και κυριαρχεί μονοδιάστατα το διορατικό χάρισμα, το οποίο είναι και αυτό μία κακή απομίμηση και μία παραμόρφωση, ουσιαστικά, του χαρίσματος.

Και θυμάμαι –για να δείτε πόσο έντονο είναι αυτό- ότι κάποτε είχα επισκεφτεί ένα χωριό, εδώ, στη Λίμνη Πλαστήρα για να με φιλοξενήσουν. Μόλις έφτασα στο χωριό μού άνοιξαν την πόρτα του αυτοκινήτου να κατέβω και βλέπω έναν άνθρωπο να τρέχει και να πέφτει στα πόδια μου με το κεφάλι κάτω. «Μπράβο!» λέω «τι ευλαβείς άνθρωποι, εδώ πέρα, στα μέρη που βρισκόμαστε!». Μου θύμισε εικόνες από τις ρωσικές διηγήσεις, το Ντοστογιέφσκι. Το στάρετς, κάποιον αββά... «Τι λες βρε παιδί μου;» σκέφτηκα. «Υπάρχουν αυτά που διαβάζουμε στα βιβλία; Να που τα είδα κι εγώ μια φορά στη ζωή μου!» Κι όπως είναι σκυμμένος κι εγώ έτοιμος να τον ευλογήσω –γιατί ένιωσα πως είμαι κι εγώ στάρετς(!) και πως είχαμε φτιάξει ένα σκηνικό σε μία στέπα στη Σιβηρία, κάπου μακριά- γυρνάει το πρόσωπο και μου λέει: «πες μου τρία νούμερα!». Του λέω: «Τι νούμερα να σου πω;». Μου λέει: «Εγώ

όποιον παπά έρχεται πρώτη φορά στο χωριό, επειδή παίζω ΚΙΝΟ, τον ρωτάω να μου πει τρία νουμερα!». Του πα κι εγώ! Τι να κάνω! «Άσε να δοκιμάσω κι εγώ, μήπως έχω το διορατικό και δεν το ξέρω!» σκέφτηκα (γέλια) Την άλλη μέρα, με είδε βέβαια δεν μου μιλούσε..! (γέλια). Είχε χάσει! Δεν είχε κερδίσει τίποτε! Αυτά, λοιπόν, και άλλα περιστατικά φανερώνουν ακριβώς αυτό στο οποίο αναφερθήκαμε προηγουμένως.

Λέει μάλιστα ο Όσιος Θεοφάνης ο Έγκλειστος κάτι πάρα πολύ ωραίο πως ό,τι και να κάνει ο άνθρωπος, όσο και αν προσπαθήσει, όσο κι αν αγωνιστεί και κοπιάσει δεν είναι όλα στο χέρι του να τα αλλάξει. Δεν γίνεται! Δεν μπορεί κανείς να αλλάξει τα παιδικά του χρόνια. Δεν γίνεται αυτό το πράγμα. Όσο και να κλαίει κανείς μέχρι τα σαράντα του, τα πενήντα του, τα εξήντα του δεν είναι δυνατό να το αλλάξει. Οι γονείς μας ήταν και είναι αυτοί. Δεν μπορεί κανείς να αλλάξει μία σοβαρή ασθένεια που τον πλήττει. Μπορείς να αλλάξεις μία πόλη που μένεις, μία δουλειά που κάνεις, αλλά δεν μπορείς να αλλάξεις βασικές δομές της υπάρξεώς σου με τις οποίες καλείσαι να συμπορευτείς.

Ο δεύτερος σταθμός μας: «Εσύ θα προσπαθείς, με κάθε δυνατό ανθρώπινο μέσο να κάνεις αυτό που αγαπάς, αλλά πρώτα θα λες “Αν είναι Κύριε το θέλημά σου να γίνει!”». Τι βλέπουμε εδώ να μας λέει η Γερόντισσα; Εδώ μας παρουσιάζει με έναν ρεαλιστικό τρόπο την ισορροπία που χρειαζόμαστε. Γιατί, αυτό στο οποίο αναφέρεται είναι ένα ερώτημα των ανθρώπων της Εκκλησίας. Αναρωτιούνται δηλαδή «πώς θα καταλάβω μέχρι ποιο σημείο να επιμείνω και πού να σταματήσω; Πόσο να προσπαθήσω και πόσο να το αφήσω, τελικά; Πρέπει να επιμένω όταν βλέπω ότι κάτι δεν γίνεται; Μήπως τελικά το να μιλάμε διαρκώς για την παραίτηση στο θέλημα του Θεού είναι ουσιαστικά μία παραίτηση από την ανθρώπινη προσπάθεια;» Το πρώτο που πρέπει να διευκρινίσουμε εδώ είναι ότι η γερόντισσα Γαβριηλία, ουσιαστικά, μας φανερώνει μία εμπιστοσύνη στο Θεό που δεν είναι παραίτηση. Πρέπει να πάψουμε να μπερδεύουμε το άφημα στο Θεό με μία μορφή παραίτησης από τον εαυτό και τη ζωή. Είναι άλλο πράγμα το να αφήνομαι στο Θεό –δημιουργώ μία σχέση αυτό έχει ενέργεια, έχει δημιουργία μέσα, έχει μετοχή, συμμετοχή. Συμμετέχω σε κάτι. Άλλο είναι να αδρανοποιούμαι, να μην κάνω τίποτα. Είναι τελείως διαφορετικά πράγματα. Ο Άγιος Παΐσιος λέει κάτι πολύ σημαντικό: «Να κάνεις αυτό που εσύ μπορείς και μετά να αφήνεσαι στη Θεία Πρόνοια και στο Θείο Θέλημα». Μάλιστα, ο Άγιος Παΐσιος αναφέρει ένα συγκεκριμένο παράδειγμα: αν είσαι μέσα στην έρημο και θέλεις νερό και διψάς, μην περιμένεις να σου βρει ο Θεός νερό, αν εσύ πρώτα δεν ψάξεις, δεν ιδρώσεις, δεν κοπιάσεις, δεν σκάψεις. Και αν τελικά τα κάνεις αυτά και δεν βρεις νερό, τότε, να είσαι σίγουρος ότι ο Θεός δεν θα σ’ αφήσει έτσι. Θα πρέπει όμως να δει τη δική σου συμμετοχή, τη δική σου προσπάθεια, γιατί ο Θεός δεν θέλει αδρανοποιημένους ανθρώπους. Θέλει ανθρώπους που να είναι σε μία κλίση, μία κίνηση, μία δημιουργικότητα, που εξασκούν το ιδιαίτερο και μοναδικό χάρισμα του

ανθρώπινου προσώπου που είναι η ελευθερία του. Και ελευθερία σημαίνει μετέχω στην ιστορία και την κτίση.
Επίσης, είναι σημαντικό να πούμε ότι όταν ζητάμε και θέλουμε να γίνει το θέλημα του Θεού στη ζωή μας, πρέπει να σκεφτούμε εάν αυτό που επιθυμούμε συνάδει με το θέλημα Του. Γιατί, πολλές φορές, αυτό που ζητάμε δεν είναι σύμφωνο με το θέλημα του Θεού. Όταν έρχεται ένας άνθρωπος και σου λέει «εγώ πάτερ, τι να σου πω; Τον μισώ πάρα πολύ αυτόν τον άνθρωπο, αλλά τον άφησα στο Θεό! Ο Θεός ξέρει!» με την έννοια ότι ο Θεός θα αναλάβει αυτό που δεν μπορεί αυτός να κάνει, δηλαδή να εκδικηθεί, λέμε «Εγώ, εντάξει, δεν θα του κάνω κακό, αλλά θα του κάνει ο Θεός! Από τον Θεό να το εύρει!», αυτό δεν είναι σύμφωνο με τις εντολές και το θέλημα του Θεού. Πρέπει να έχουμε μέσα μας, μια αυτοκριτική διάθεση, εάν αυτό που επιθυμούμε να πραγματοποιηθεί στην ζωή μας, «μπορεί» να το υποστηρίξει ο Θεός.
Τρίτο σημείο εξάσκησης της εμπιστοσύνης στο Θεό. Λέει η γερόντισσα Γαβριηλία: «Ο Θεός δεν μας δίνει πάντα ό,τι μας αρέσει, αλλά ό,τι μας αξίζει και πάντα προς το συμφέρον της αιτήσεώς μας». Το «αξίζει» μην το εκλάβουμε ως ψυχολογικό όρο, αλλά μέσα σε εισαγωγικά, θα το εξηγήσουμε ως «ό,τι μας χρειάζεται».
Το πρώτο που θα ήθελα να σημειώσω εδώ είναι εάν έχουμε ποτέ διερωτηθεί εάν εκείνο που που ζητάμε από το Θεό, το χρειαζόμαστε ουσιαστικά; Ξέρουμε τελικά τι χρειαζόμαστε; Ποιες είναι οι πραγματικές μας ανάγκες; Πόσοι άνθρωποι και πόσοι πιστοί ξέρουν τελικά ποιες είναι οι πραγματικές ανάγκες τους και κατά πόσο αυτά που ζητάμε μπορεί να είναι και ψευδείς ανάγκες ; Εκείνες που κατασκευάζει ο σύγχρονος πολιτισμός και η σύγχρονη ψευδοκουλτούρα και οι οποίες τελικά δεν απαντάνε στα βαθύτερα αιτήματα της ανθρώπινης ψυχής; «Είναι η ανάγκη μου αυτό το οποίο ζητάω»; Δηλαδή, πολλές φορές πρέπει να δούμε γιατί «σωπά» ο Θεός. Τι είναι αυτή η «σιωπή» του Θεού. Μήπως είναι μία απάντηση σε κάτι το οποίο είναι καταστροφικό σε μας;
Το δεύτερο είναι ότι γνωρίζουμε πάρα πολύ καλά ότι η επιθυμία του ανθρώπου, αν δεν έχει θεραπευτεί εν Αγίω Πνεύματι και μέσα από την ασκητική και μυστηριακή ζωή της Εκκλησίας, είναι αυτοκαταστροφική. Οι επιθυμίες του ανθρώπου, στο μεγαλύτερο κομμάτι, είναι αυτοκαταστροφικές και αυτό, λίγο ή πολύ το γνωρίζουμε οι περισσότεροι. Σαφέστατα, ο Θεός δεν θα μας δώσει κάτι που θα μας καταστρέψει.
Άρα λοιπόν, αυτό που λέει η γερόντισσα Γαβριηλία είναι ότι ο Θεός, όταν τον παρακαλείς, όταν του ζητάς πράγματα, θα σου δώσει αυτά που πρέπει, εκείνα που πραγματικά χρειάζεσαι, χωρίς να σου κάνει κακό. Αναφέρει εδώ, η γερόντισσα Φιλοθέη στο βιβλίο της, στη σελ 40: «Εμείς το καταλαβαίνουμε αργά, όταν περάσουν τα δύσκολα και κάποια στιγμή όταν γυρίσουμε προς τα πίσω, τότε θα καταλάβουμε ότι έτσι έπρεπε να γίνει και ότι τελικά καλά έγιναν όλα». Δηλαδή, ουσιαστικά, μας λέει ότι εμείς σε μία χρονική, ψυχική φάση της ζωής μας μπορεί

να ζητούσαμε κάτι από το Θεό το οποίο δεν το πραγματοποίησε, δεν έδειξε συγκατάβαση, δεν είχε ευδοκία μέσα, δεν έγινε. Κι εκείνη την εποχή μπορεί να είχαμε παραπονεθεί, διερωτηθεί, να είχε γεμίσει η ψυχή και η καρδιά μας χιλιάδες «γιατί;» και ερωτηματικά. Ίσως, γι' αυτό το λόγο να είχαμε απομακρυνθεί από το Θεό. Ίσως να είχαν ψυχρανθεί οι σχέσεις μας, να είχαμε βιώσει και μία αίσθηση απουσίας του Θεού από τη ζωή μας, μία σπαρακτική σιωπή που μας προκαλούσε πόνο και αντίδραση. Αν κιόλας μας θύμιζε την ψυχική παράσταση στην οποία ήμασταν όταν ο πατέρας μας σιωπούσε στα αιτήματά μας, τόσο το χειρότερο.
Και λέει η γερόντισσα ότι εκείνη τη στιγμή δεν μπορείς να το καταλάβεις, αλλά όταν θα περάσουν τα χρόνια και κοιτάξεις τη ζωή σου προς τα πίσω θα καταλάβεις ότι όλα τελικά όλα είχαν ένα νόημα. Και τότε είναι που γυρνάς και λες, όπως μου έλεγε ένας σπουδαίος –γηραιός πλέον, με έχοντας την σοφία και την εμπειρία της ζωής- θεολόγος της εποχής μας «εγώ, πάτερ μου, στα νιάτα μου ζήτησα από το Θεό πάρα πολλά πράγματα για τα οποία, όταν γέρασα και μεγάλωσα του έλεγα "σ' ευχαριστώ Θεέ μου που δεν μ' άκουσες! Ευτυχώς που δεν με άκουσες και δεν τα έκανες έτσι όπως εγώ τα ζητούσα, γιατί θα είχα καταστραφεί!"».
Ο τέταρτος σταθμός. Εδώ βλέπουμε την Γερόντισσα με απίστευτο πνευματικό και ουσιαστικά ανθρωπιστικό ρεαλισμό να μας λέει: «Δεν μπορούμε να τα έχουμε όλα. Εκείνος είναι ο "διευθυντής", ο "μαέστρος" της ζωής μας. Εκείνος γνωρίζει καλύτερα από εμάς».
Ας μείνουμε λίγο στο πρώτο. Μία βασική διαφορά που διακρίνει και συγχρόνως ορίζει τον ενήλικα από τον ανήλικο άνθρωπο είναι ότι ο ενήλικας –συναισθηματικά και όχι ηλικιακά, γιατί εκεί βλέπουμε μεσήλικες να είναι σαν «παιδάκια» και παιδάκια να είναι ώριμα είναι φοβερό το ότι εξωτερικά κουβαλάμε μία σάρκα που έχει προχωρήσει στην ηλικία, μέσα μας, όμως, είμαστε ανήλικοι- άνθρωπος αναλαμβάνει το κόστος των επιλογών του και δεν στρέφεται εναντίον κάποιου άλλου που φταίει. Αντιθέτως στον ψυχικά ανήλικο, φταίει διαρκώς κάποιος άλλος το κράτος, ο παπάς, ο μητροπολίτης, ο μπαμπάς του, η μαμά του, ο αδερφός του. Πάντα κάποιος άλλος, γιατί δεν μπορεί να αντέξει το άγχος της ευθύνης. Λόγω της μη εσωτερικά ολοκληρωμένης δόμησης του εαυτού του δεν μπορεί να αντέξει το άγχος και τον πανικό που του προκαλεί η ευθύνη και η επιλογή.
Έρχεται να εξομολογηθεί κάποιος εξήντα χρόνων και λέει ακόμη ότι φταίει η μαμά του, ο μπαμπάς του που είναι έτσι. Αυτό φαίνεται κι από ένα βίωμα. Ήταν ένας Κρητικός δύο μέτρα (!), με μία «τσιγγελωτή μουστάκα», ένα τεράστιο κομπολόι στο χέρι, ανοιχτά τα πουκάμισά του στο στέρνο, με κρεμασμένες χρυσές αλυσίδες, στιβάνια, μπότες και ήρθε να εξομολογηθεί (σημειωτέον ότι στα χωριά που βρίσκομαι είναι πολύ «άγρια» τα πράγματα!). Εγώ βέβαια είμαι κοντούλης και σκέφτηκα «Αμάν!!! Θα με φάει αυτός τώρα!!!». Μπαίνει μέσα και τον ρωτάω «Θέλετε να εξομολογηθείτε;», «Ναι.» μου λέει. Λέω «Μάλιστα. Έχετε κάτι να

πείτε;». Λέει: «Όχι.». Ξαναρωτάω: «Δεν έχετε κάτι να πείτε;». Λέει: «Όχι». Τον ρωτάω: «Και γιατί ήρθατε;». Μου λέει: «Η μαμά μου μ' έστειλε!» (ακούγονται γέλια). «Εγώ περίμενα ότι θα με φάει!!!» Τον ρώτησα πόσο χρονών είναι. Ήταν γύρω στα 45-48. «Και σας έστειλε η μαμά σας;!!!» Και του διάβασα την ευχή!

Επίσης, ως προς το ότι δεν μπορούμε να τα έχουμε όλα: η επιλογή έχει κόστος και είναι «σταυρός», διότι όταν επιλέγεις κάτι, αυτομάτως «σκοτώνεις» κάτι άλλο. Δεν μπορείς να τα έχεις όλα, κάτι πρέπει να επιλέξεις. Και αυτό πολλές φορές έχει οδύνη μέσα, έχει «σταυρό», αλλά συγχρόνως έχει και χάρη.

Τέλος, θα αναφερθώ σε κάτι που λέει η γερόντισσα και το θεωρώ πολύ σημαντικό: Στη ζωή μας. πρέπει να αποδεχόμαστε με αγάπη αυτό που μας δίνει ο Θεός και που έρχεται. Το θέλημα του Θεού φαίνεται από τις περιστάσεις και το αποτέλεσμα. Ο Θεός μιλάει μέσα στην καθημερινότητα μας, στην πραγματική ζωή, μέσα από πραγματικά γεγονότα. Αυτό που έλεγαν οι αββάδες της ερήμου, πολύ έντονα αποτυπώνεται στον Ευεργετινό και το Λαυσαϊκό, είναι ότι ακόμη κι όταν σε απασχολούν μεγάλα προβλήματα, μεγάλα ζητήματα και έχεις ερωτήματα μπορείς να βγεις έξω από το δωμάτιό σου, έξω από το κελί σου και τον πρώτο άνθρωπο που θα βρεις μπροστά σου να τον ρωτήσεις και όποια απάντηση σού δώσει να την εκλάβεις ως απάντηση του ίδιου του Θεού. Εισερχόμαστε εδώ σε ένα μυστήριο αποκάλυψη του Θεού μέσα στην καθημερινότητα, την οποία δεν έχουμε μάθει να παρακολουθούμε. Δεν βλέπουμε τα σημάδια της παρουσίας του Θεού. Γιατί, εμείς πιστεύουμε ότι είναι αδύνατο να μας παρουσιαστεί στο χώρο εργασίας μας, μέσα στο σπίτι μας, μέσα από τις φιλίες μας και γενικά μέσα στην καθημερινότητά μας. Πιστεύουμε ότι ο Θεός φανερώνεται κάπου αλλού, μακριά, έξω από εμάς και τις αμαρτωλές, βιοτικές ή αδύναμες συνήθειές μας και συνθήκες. Η γερόντισσα Γαβριηλία λέει ότι το θέλημα του Θεού φανερώνεται μέσα από τις περιστάσεις της ζωής και συ αποκωδικοποιείς με την προσευχή και τη βοήθεια του πνευματικού σου τις περιστάσεις, αυτό το παζλ, το κολλάζ και αντιλαμβάνεσαι το θέλημα του Θεού.

Τέλος, θα μπορούσε κανείς να διερωτηθεί αν όλα αυτά είναι χάρις και χάρισμα του Αγίου Πνεύματος και αν μπορεί κανείς να τα εξασκήσει τελικά. Σαφέστατα πρέπει να πούμε ότι είναι χάρις του Αγίου Πνεύματος, αλλά δεν λείπει και η ανθρώπινη συνέργεια. Η γερόντισσα Γαβριηλία έλεγε σχετικά με αυτό: «Στην αρχή, πριν βρω τον τρόπο πώς να αφήνομαι στο Θεό, στην εμπιστοσύνη, στην πρόνοια του Θεού, πολλές φορές έβαζα σε δοκιμή την πίστη μου» -τον εαυτό της- «έλεγα: "Αν τολμήσω να κάνω αυτό, ο Θεός θα με σώσει;" Έβλεπα ως πού έφτανε το άφημά μου». Δηλαδή, έβλεπε τον εαυτό της σε διάφορες περιστάσεις της ζωής της, μέχρι που μπορεί να αφήσει τον εαυτό της και πού αρχίζει να τον αυτοπροστατεύει. «Και τόση πολλή βεβαιότητα μού έδινε αυτό το γύμνασμα, αφήνοντας τον εαυτό μου στα χέρια του Χριστού, που ύστερα πια, με βεβαιότητα πήγαινα». Εδώ, η γερόντισσα Γαβριηλία, δεν πρέπει να παρεξηγήσουμε το λόγο της, δεν πειράζει το

Θεό, δεν δημιουργεί δηλαδή έναν πειρασμό απέναντι στο Θεό, ούτε πειράζει τη δύναμή Του. Κάτι άλλο θέλει να πει. Ότι προσπαθούσε μέσα στην καθημερινότητά της να εξασκήσει τον εαυτό της να αφήνεται στην πρόνοια του Θεού, δηλαδή να μην καταλαβαίνει τα πράγματα, κι όμως να αφήνεται στο «μυστήριο». Να μην θέλει όλα να τα ελέγχει, να τα καθορίζει και να τα αντιλαμβάνεται, αλλά να μπορεί να ρέει μέσα στη χάρη της πρόνοιας του Θεού.
Ελπίζω όλοι να έχουμε την ευχή της αγίας γερόντισσάς μας.